

De aanhouder wint!
**Eindelijk een decretale regeling van
de rechtspositie van de student en de
participatie van studenten in het
bestuur van de instellingen van hoger
onderwijs**

Michaël Hörig
Stafmedewerker Vlaamse Vereniging van Studenten

0. Overzicht

1. Inleiding
2. Rechtspositieregeling van de student
3. Participatie in het hoger onderwijs
4. Wat verandert er in de praktijk
5. Besluit

1. Inleiding

De regeling van de rechtspositie van de student en participatie van studenten in het bestuur van de instellingen van hoger onderwijs bevindt zich in:

“Decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen in het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen”

=> opname in een ruimer decreet is politieke strategie

1. Inleiding

- deze regelingen zijn een mijlpaal voor de Vlaamse student en de Vlaamse studentenvertegenwoordiger

✂ → Vlaamse student:

- intern aspect van het studentenstatuut wordt geregeld (=verhouding student-instelling)
- extern aspect van het studentenstatuut ligt moeilijker (= verhouding student-samenleving/overheid: arbeidsrecht, sociale zekerheid, fiscaliteit,...)

✂ → Vlaamse studentenvertegenwoordiger:

- 15 jaar oude eis van decretale, instellingsoverschrijdende minimumregeling inzake studentenparticipatie verwezenlijkt

2. Rechtspositieregeling van de student

•2.0. Casus

« Na proclamatie in juni 2004 blijkt dat je een 4 op 20 hebt behaald op een opleidingsonderdeel waardoor je niet-geslaagd bent en een tweede zit hebt. Je bent er echter van overtuigd dat je het mondeling examen meer dan behoorlijk hebt afgelegd. Je vermoedt een materiële vergissing. Na controle blijkt dit niet het geval te zijn. De examinerator heeft je wel degelijk bewust een 4 op 20 gegeven. Het enige besluit dat je kan trekken, is dat de docent je oneerlijk behandeld heeft in zijn beoordeling.

Wat kan je vandaag doen om deze beslissing aan te vechten en te laten rechtzetten?

Wat zijn je mogelijkheden binnen je instelling?

Wat zijn je mogelijkheden buiten je instelling? »

2. Rechtspositieregeling van de student

→ Onderscheid interne/externe mogelijkheden

→ Intern:

* Ombudspersoon

* Interne beroepsprocedures

→ Extern:

Onderscheid gemeenschaps- / vrije instellingen

Al dan niet administratieve beslissing

Onderscheid administratiefrechtelijke (Raad van State) /
burgerrechtelijke (Rechtbank van eerste aanleg) procedure

2. Rechtspositieregeling van de student

- Conclusie mbt externe mogelijkheden:
- Verwarde toestand
 - Studenten worden niet gelijk behandeld
 - Gebrek aan onderwijsexpertise
 - Procedures slepen lang aan

2.1 Aard van de rechtspositie

Verhouding student-instelling = tweeledig

- Inschrijving = toetredingsovereenkomst
- Burgerrechtelijk contract (bv. Treinkaartje)
- Algemene voorwaarden

Eenzijdig bepaald door instelling + vastgelegd in:

- ∨. Onderwijs- en examenregeling
- ∧. Rechtspositieregeling student
 - * rechten, plichten, gevolgen
 - * wegwijsinfo

2.1 Aard van de rechtspositie

Dus: band instelling – student is van private niet van publieke aard!

MAAR...

2.1 Aard van de rechtspositie

- Examencommissie treedt op als openbare dienst
- Examens: Band is van publieke aard

Belang? Kan voor administratieve (= publiekrechtelijke) rechter!

2.2. Algemene beginselen van de rechtspositie

Decreet somt # beginselen op die door instelling gegarandeerd moeten worden in de algemene voorwaarden:

- Alle studenten gelijk behandeld
- Openbaarheid van bestuur
- Studenten onpartijdig behandelen
- Rechten verdediging student
- Ombudsdienst
- Motivering rechtshandeling
- IAJ ja, uithangen ad valvas nee

2.3. Rechtsbescherming bij examenbeslissingen

1. Materiële vergissingen
 - Flexibele procedure rechtzetting
 - Vervaltermijn = 10 dagen

2. Onregelmatigheden (= schending van recht)
 - Intern beroep
 - Voorzien procedure
 - Vervaltermijn = 5 dagen beginnende:
 - * Examenebeslissing: dag na proclamatie
 - * Examentuchtbeslissing: dag na kennisname

2.3. Rechtsbescherming bij examenbeslissingen

→ Beslissing binnen 15 dagen aan student ter kennis gebracht:

- * Ofwel onontvankelijk
- * Ofwel gмотiveerde bevestiging of herziening

• Raad voor Examenbetwistingen

→ Oprichting en samenstelling

- * bij Ministerie
- * 3 werkende leden + 3 plaatsvervangers:
 - * voorzitter-jurist
 - * 2 bijzitters

2.3. Rechtsbescherming bij examenbeslissingen

→ Bevoegdheid:

- Algemeen:

- * examenbeslissingen: overeenstemming met (1) decreten, reglementen, examenregelingen, (2) algemene administratieve beginselen

- geen opportuniteitsbeoordeling

- * examentuchtbeslissingen: beoordeling van regelmatigheid en redelijkheid

- * voorlopige maatregelen (inschrijving,...)

2.3. Rechtsbescherming bij examenbeslissingen

- Gevolgen
 - * gemotiveerde afwijzing (onontvankelijk of ongegrond)
 - * gemotiveerde vernietiging:
 - bevel nieuwe beslissing, eventueel met voorwaarden
- Procedure
 - * uitputten interne beroepsprocedure
 - * instellen beroep: vervaltermijn = 5 dagen
 - * doen uitspraak: ordetermijn = 15 dagen
 - * flexibele procedure: - afhandeling versnellen
 - drempel voor student verlagen

2.3. Rechtsbescherming bij examenbeslissingen

- Via gewoon verzoekschrift, beperkt # vormvereisten
- Instelling moet dossiers overmaken, anders bewijsvermoeden
- Getuigenverhoor = mogelijk
- Rechtsgang = openbaar en gebeurt op tegenspraak
- Student kan bijgestaan worden door raadsman (advocaat, VVS)
- Voorzitter managet het proces

2.4 Stage

- De Vlaamse regering moet voor het begin van het academiejaar 2005-2006 een code ontwikkelen houdende bepaling van wederzijdse aanspraken tussen stagedoende studenten, instellingen en stageplaatsen.

2.5. Inwerkingtreding

- Vanaf het academiejaar 2004-2005
- Tegen inschrijvingen augustus 2004 moet er dus rechtspositie op tafel liggen!

3. Participatie in het hoger onderwijs

3.0. Casus:

Artikel in studentenblad over corruptie in de instelling.

Mogelijke vragen:

- Raad van Bestuur beslissing?
- Decretale waarborgen studentenparticipatie?
- Waarborgen aan universiteiten?
- Waarborgen aan de hogescholen?

3. Participatie in het hoger onderwijs

→ Universiteiten:

- Artikel 62 Universiteitendecreet: ofwel studenten in RvB ofwel studentenraad raadplegen
- Wetten en decreten voor LUC, UA en UGent

→ Hogescholen:

- Hogescholendecreet: Elke hogeschool verplicht studentenraad
- Autonome hogeschool: 3 studenten in RvB
- Andere: Organen met 1/3 studenten

3.1. Inleiding

- Link met rechtspositie van de student
- Inspraak van en overleg met studenten gewaarborgd:
 1. Algemeen overleg
 2. Democratisch verkozen studentenraad (+ vertegenwoordiging in bestuursorganen)
- Zelfde minimumnormen voor ALLE instellingen

3.2. Algemene bespreking

- Minstens 1x per academiejaar bespreking werking instellingen met personeel en studenten
- Algemene organisatie en werking =
 - Strategisch beleid
 - Algemeen onderwijskundig beleid
 - Onderzoeksbeleid
 - Internationaliseringsbeleid inzake onderwijs
 - Beleid mbt besteding middelen
- Logica: Bevorderen participatieve debatcultuur

3.3. Studentenraad (en vertegenwoordiging in bestuursorganen)

Aan elke instelling en elke associatie is er een studentenraad die de spil is van de studentenparticipatie in het bestuur van de instelling of associatie!

3.3.1. Oprichting

- Bestuur ziet toe op de oprichting van 1 studentenraad
- Studentenraad kan beslissen over oprichting participatiecommissies
- Oprichting gaat samen met forum dat paritair uit vertegenwoordigers bestuur en studenten
 - Forum beslist aanvankelijk bij gewone meerderheid over: # leden studentenraad, kiesprocedure, mandaat, onverenigbaarheden en vernieuwing studentenraad

MAAR: Eenmaal studentenraad opgericht beslist die autonoom

3.3.2. Samenstelling

- Verkozen door en onder studenten
- Studentenvertegenwoordigers in bestuur zijn automatisch lid
- Studentenraad bepaalt aantal leden (minstens 8, geen max)
- Studentenraad bepaalt duur mandaat en wijze van vernieuwing
- Studentenraad bepaalt onverenigbaarheden
- Studentenraad bepaalt kiesprocedure
- Indien opkomst < 10 % bepaalde bevoegdheden opgeschort
 - Studenten in bestuursorganen verliezen stemrecht
 - Geen studenten in bestuur, dan verlies van bevoegdheden inzake beraadslaging, waarneming en sturen waarnemer
- Verkiezingen georganiseerd door bestuur en studenten

3.3.3. Bevoegdheden en prerogatieven

- Bevoegdheden kunnen gedelegeerd worden (opgenomen in participatiereglement)
- Studentenraad verdedigt de belangen van de studenten en heeft ten aanzien van hen informatieplicht
- Bestuur moet keuze maken tussen 2 modellen:

1. Medebestuursmodel

2. Medezeggenschapsmodel

3.3.3. Bevoegdheden en prerogatieven

\. Medebestuurmodel

- Studentenraad adviesrecht (instelling plicht te reageren)
- Bestuur 10 % studentenvertegenwoordigers (alle niveaus)
- Studentenraad beslist hoe vertegenwoordigers in bestuur verkozen worden (of aangeduid)

3.3.3. Bevoegdheden en prerogatieven

2. Medezeggenschapsmodel

- Studentenraad heeft algemeen adviesrecht
- Bepaalde onderwerpen: recht van beraadslaging
 - # onderwerpen onderhandelen met studentenraad
 - akkoord of niet akkoord
 - Onderwerpen: vaststellen reglementaire bepaling die rechtstreeks betrekking heeft op rechtspositie student:
 - * Rechtspositieregeling
 - * Vaststelling + besteding inschrijvingsgelden
 - * Initiatieven inzake studentenbegeleiding

3.3.3. Bevoegdheden en prerogatieven

- * Regelen internationale studentenmobiliteit

- * Organisatie academiejaar

→ Bij niet-reglementaire bepaling kan algemeen adviesrecht gebruikt worden

- Recht van raadpleging

→ bepaalde onderwerpen verplicht

→ advies

→ afwijking: slechts schriftelijk en gemotiveerd

→ onderwerpen: reglementaire bepalingen

- * kwaliteitszorg

3.3.3. Bevoegdheden en prerogatieven

- * gedragscode taalregeling
 - * regels evaluatie onderwijsactiviteiten
 - * bij universiteiten, sociale toelagen
-
- * Minstens 1 waarnemer in bestuursorganen, die op regelmatige wijze wordt uitgenodigd en alle stukken ontvangt

3.3.4. Werking

- Intern:
 - Studentenraad verkiest voorzitter binnen of buiten raad
 - Quorum 50 %
 - Aannemen werkingsreglement met meerderheid van stemmen
- Participatiereglement:
 - Studentenraad en bestuur samen
 - Minimale inhoud:
 - * Modaliteiten
 - * Arbitrageregeling
 - * Statuut participatiecommissies
 - kan studentenraad bijkomende bevoegdheden toekennen

3.3.5. Ondersteuning

- Op basis van werkplan kent bestuur middelen toe
- Bestuur legt nodige faciliteiten voor studentenvertegenwoordigers vast:
 - flexibele examens
 - afwezigheid

3.4. Inwerkingtreding

- Voor instellingen met reeds een studentenraad: 2005-2006, begeleidingsforum start 1 januari 2005
- Voor associaties en instellingen zonder studentenraad in 2002-2003: 2004-2005, waarbij begeleidingsforum van start gaat op 1 januari 2004

3.5 Evaluatie

- Regeringscommissarissen evalueren 5-jaarlijks
- Regering kan op basis hiervan beslissen om % in bestuur op te trekken naar 30 %
- VVS geeft bemerkingen bij rapport regeringscommissarissen

4. Wat verandert er in de praktijk?

- 4.1. Rechtspositieregeling
 - * Tegen september 2004 moet er rechtspositieregeling
 - * Alle interne procedures moeten getoetst worden aan algemene beginselen
 - * Ombudsdienst moet herdacht en hervormd worden

4. Wat verandert er in de praktijk?

- 4.2. Studentenparticipatie
 - * Alles vertrekt vanuit studentenraad
 - * Studentenraad nieuw oprichten
 - * Kiezen medebestuur en medezeggenschap
 - * Getrapt verkiezen?
 - * Statuut participatiecommissie
 - * Representativiteit

5. Besluit

- Reuzestap
- Maar geen revolutie
- Verhelpt gebreken van huidige regeling en garandeert minimale inspraak in bestuur, gelijk voor alle instellingen en associaties
- Decreet is eigendom VVS en studentenraden
- Succes hangt af van onze moed
- Binnen kader VVS uitwisselen ervaringen,...
- Instellingen en associaties moeten ter goeder trouw participatieregeling uitwerken
- Controleren door 5-jaarlijkse controle

Dit decreet is slechts het begin!